

Fecr Yayınları: 612

HAREZMLİ TÜRK ŞAİR ZEMAHŞERİ
VE ARAPÇA DİVANI
(İNCELEME-TERCÜME-İZAHLAR-DİZİN)

Dr. Hüseyin AVCI

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Aralık 2022

ISBN: 978-625-8304-63-3

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

HAREZMLİ TÜRK ŞAİR
ZEMAŞERÎ

VE

ARAPÇA DİVANI

(İNCELEME-TERCÜME-İZAHLAR-DİZİN)

Dr. Hüseyin AVCI

Ankara 2022

Dr. Huseyin AVCI

1967 Yılında Kırıkkale'nin Keskin İlçesi Karaağaç Köyünde dünyaya geldi. Babası Abdullah Avcı Arapça ve Fıkıh âlimi, annesi Ayşe Avcı ev hanımıdır. İslami ilimlerde ilk derslerini babasından aldı. İlk, orta ve lise eğitimini Kırıkkale'de tamamladıktan sonra önce Medine İslam Üniversitesinde ardından Şam Mücemma' Ebi'n-Nur Kolejinde Arapça eğitimini tamamladı. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun olduktan sonra aynı Fakülte de Hadis Anabilim dalında "Arapça Lügatlerde Hadislerle İstişhad" adlı teziyle yüksek lisansını, daha sonra Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde Arap Dili ve Belagati alanında "Zemahşeri Divanı" üzerine yaptığı çalışmayla doktorasını tamamladı. Halen Osmangazi Üniversitesinde Arap Dili ve Edebiyatı alanında araştırmalarına devam etmektedir.

Sebeb-i Vücûdum, atalarım,

Babam (Merhûm) ABDULLAH AVCI,

Annem AYŞE AVCI

Ağabeyim (Merhûm) OSMAN AVCI' nın

Aziz hatıralarına ithaf olunur.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ -----	17
ZEMAŞERÎ'NİN HAYATI -----	23
1. İsmi, Nisbesi, Künyesi, Lakabı -----	23
2. Doğumu, Ailesi -----	25
3. Eğitimi ve İlmi Seyahatleri -----	33
4. Hocaları -----	39
5. Talebeleri -----	41
6. İlmi Kişiliği -----	43
7. Eserleri -----	46
ZEMAŞERÎ DİVANI -----	59
1. Divân'ın Günümüze Ulaşan Nüshaları: -----	59
2. Kasidelerin Bahirlere ve Kafiyelere göre Dağılımı -----	63
Müellifin Mukaddimesi -----	67
HEMZE () KÂFİYESİ -----	72
1) Kaside / Tavil Bahri (Methiye) -----	72
2) Kaside / Remel Bahri (Abdullah'a Methiye ve Türkler) -----	72
3) Kaside / Kâmil Bahri (Ubeydullah'a Methiye)-----	75
4) Kaside / Kâmil Bahri (Tasvir) -----	75
5) Kaside / Kâmil Bahri (Annesinin Dilinden Oğluna Taziye) -----	75
6) Kaside /Kâmil Bahri (Methiye)-----	77
7) Kaside / Kâmil Bahri (Gazel)-----	77
8) Kaside / Kâmil Bahri (Gazel)-----	77
BÂ () KÂFİYESİ -----	79
9) Kaside / Tavil Bahri (Vatan Hasreti / Fahr / Mekke Ehline Methiye) -----	79
10) Kaside / Tavil Bahri (Mekke/Ka'be Sevgisi)-----	82
11) Kaside / Tavil Bahri (Sikatülmülk'e Methiye ve Kutlama)-----	82
12) Kaside / Tavil Bahri (Serzeniş-Şekvâ) -----	83
13) Kaside / Vâfir Bahri (İbn Vahhâs'a Methiye) -----	84
14) Kaside / Vâfir Bahri (Kış Mevsimi Tasviri) -----	85
15) Kaside / Vâfir Bahri (Serzeniş) -----	85
16) Kaside / Kâmil Bahri (İbn Vahhâs'a Methiye) -----	85
17) Kaside / Kâmil Bahri (Fahru'l-Ferîğayn'a Methiye ve Tebrik)-----	87
18) Kaside / Tavil Bahri (Methiye ve Kutlama) -----	87

19) Kaside / Tavîl Bahri (Ubeydullah'a Methiye) -----	88
20) Kaside / Tavîl Bahri (Hatîrûlmülk'e Methiye)-----	88
21) Kaside / Tavîl Bahri (Çocuk Edinmeme Sebebi)-----	89
22) Kaside / Tavîl Bahri (Özlem) -----	89
23) Kaside / Tavîl Bahri (Fahr-Övünme) -----	89
24) Kaside / Tavîl Bahri (Yolculuklarına Dair)-----	90
25) Kaside / Basît Bahri (Hikmet-Yöneticilik)-----	91
26) Kaside / Remel Bahri (Nasihat-İsyan Ahlakı)-----	91
27) Kaside / Remel Bahri (Nasihat) -----	91
28) Kaside / Remel Bahri (Mersiye)-----	91
29) Kaside / Serî' Bahri (Mersiye) -----	93
30) Kaside / Tavîl Bahri (Methiye) -----	94
31) Kaside / Kâmil Bahri (Hz. Peygamber'e Methiye) -----	97
32) Kaside / Tavîl Bahri (Nizâmûlmülk'ün Torunu Sadruddin'e Methiye) -----	101
33) Kaside / Medîd Bahri (Zühd-Takva)-----	104
34) Kaside / Basît Bahri (Methiye) -----	105
35) Kaside / Basît Bahri (Hiciv) -----	106
36) Kaside / Remel Bahri (Müntecebûlmülûk'e Methiye) -----	106
TÂ (ت) KÂFİYESİ (178 BEYİT) -----	107
37) Kaside / Kâmil Bahri (İbnu'l-Fadl'a Methiye-Nasihat-Fahr) -----	107
38) Kaside / Basît Bahri (Harezmlî Hakkında)-----	109
39) Kaside / Basît Bahri (Mersiye) -----	109
40) Kaside / Kâmil Bahri (Annesine Mersiye) -----	111
41) Kaside / Hafîf Bahri (Mekke Sevgisi ve İbn Vahhâs'a Methiye) -----	111
42) Kaside / Tavîl Bahri (Ebû Sa'd için Methiye) -----	112
43) Kaside / Mütেকârib Bahri (Şerafulmülk'e Methiye) -----	115
44) Kaside / Tavîl Bahri (Fahr-Övünme)-----	117
45) Kaside / Münserih Bahri (Serzeniş-Şekvâ)-----	118
46) Kaside / Kâmil Bahri (Fahr- Eserleriyle Övünme) -----	118
SÂ (س) KÂFİYESİ -----	119
47) Kaside / Basît Bahri (Muhammed b. Arslan'a Mersiye) -----	119
48) Kaside / Vâfir Bahri (Ubeydullah'a Methiye) -----	120
49) Kaside / Serî' Bahri (Fahr-Övünme)-----	121
CÎM (ج) KÂFİYESİ (202 BEYİT) -----	123
50) Kaside / Tavîl Bahri (Hikmet) -----	123
51) Kaside / Tavîl Bahri (Abbâsî Halifesi Mustazhirbillah'a Methiye)-----	126
52) Kaside / Kâmil Bahri (Müntecebûlmülûk'e Methiye)-----	130
53) Kaside / Vâfir Bahri (Ubeydullah'a Methiye)-----	132
54) Kaside / Kâmil Bahri (Methiye)-----	133
55) Kaside / Tavîl Bahri (Ubeydullah'a Methiye) -----	136
56) Kaside / Tavîl Bahri (Nasihat-Kardeşlik) -----	137

57) Kaside / Kâmil Bahri (Methiye)-----	137
58) Kaside / Mütekârib Bahri (Ebû Ca'fer'e Methiye) -----	137
HÂ (ح) KÂFİYESİ (234 BEYİT) -----	138
59) Kaside / Tavîl Bahri (Mücîruddevle el-Erdistânî'ye Methiye) -----	138
60) Kaside / Tavîl Bahri (Ubeydullah'a Methiye ve Kutlama) -----	141
61) Kaside / Tavîl Bahri (Ubeydullah'a Methiye) -----	144
62) Kaside / Vâfir Bahri (Necâh'a Mersiye) -----	146
63) Kaside / Tavîl Bahri (İhtiyarlıktan Şikâyet) -----	149
64) Kaside / Tavîl Bahri (Çocuk Edinmeme Sebebi) -----	149
65) Kaside / Tavîl Bahri (Tasvîr)-----	150
66) Kaside / Müctes Bahri (Fahrulmeâlî'ye Methiye)-----	151
67) Kaside / Tavîl Bahri (Yaz Mevsimi Tasviri)-----	154
68) Kaside / Remel Bahri (Serzeniş-Şekvâ) -----	154
DÂL (د) KÂFİYESİ (589 BEYİT) -----	155
69) Kaside / Tavîl Bahri (İbn Vahhâs'a Methiye) -----	155
70) Kaside / Tavîl Bahri (Methiye) -----	157
71) Kaside / Tavîl Bahri (Methiye) -----	161
72) Kaside / Tavîl Bahri (Methiye ve Kutlama) -----	164
73) Kaside / Basît Bahri (Harezmi Hakkında)-----	166
74) Kaside / Vâfir Bahri (Methiye) -----	169
75) Kaside / Kâmil Bahri (Methiye)-----	170
76) Kaside / Basît Bahri (Müeyyidülmülk'e Methiye) -----	173
77) Kaside / Kâmil Bahri (Ubeydullah Fahrulmeâlî'ye Methiye)-----	176
78) Kaside / Kâmil Bahri (Mersiye-Kutlama-İlim Adamı Tasviri) -----	179
79) Kaside / Kâmil Bahri (Sirâcüddevle'ye Mersiye) -----	181
80) Kaside / Kâmil Bahri (Taziye)-----	183
81) Kaside / Kâmil Bahri (Methiye-Kutlama) -----	184
82) Kaside / Recez Bahri (Ebû'l-Fadl'a (Bâyçûk) Methiye)-----	184
83) Kaside / Recez Bahri (Mekke Sevgisi) -----	185
84) Kaside / Remel Bahri (Emir Şiblûddevle'ye Methiye)-----	185
85) Kaside / Tavîl Bahri (Methiye-Teşekkür) -----	185
86) Kaside / Tavîl Bahri (Vatan Sevgisi)-----	186
87) Kaside / Tavîl Bahri (Özlem-Hasret)-----	186
88) Kaside / Tavîl Bahri (Tasavvuf) -----	187
89) Kaside / Basît Bahri (Serzeniş ve Mekke Sevgisi) -----	187
90) Kaside / Basît Bahri (Tâcûlmülûk Bîri b. Zahîriddîn Tuğtegin'e Methiye) --	188
91) Kaside / Basît Bahri (Methiye) -----	188
92) Kaside / Basît Bahri (Methiye) -----	190
93) Kaside / Remel Bahri (Sikatülmülk'e Methiye ve Kutlama) -----	193
94) Kaside / Serî Bahri (Ubeydullah'a Methiye) -----	194
95) Kaside / Tavîl Bahri (Safiyülmülûk'e Methiye) -----	196

96) Kaside / Basît Bahri (Zühhd ve Tasavvuf) -----	197
97) Kaside / Serî' Bahri (Serzeniş-Şekvâ) -----	197
ZÂL (ذ) KÂFİYESİ (5 BEYİT) -----	198
98) Kaside / Mütেকârib Bahri (Zühhd ve Takva)-----	198
99) Kaside / Serî' Bahri (Hocasına Methiye)-----	198
RÂ (ر) KÂFİYESİ -----	199
100) Kaside / Tavîl Bahri (Mekke Sevgisi) -----	199
101) Kaside / Tavîl Bahri (Mekke Sevgisi) -----	199
102) Kaside / Vâfir Bahri (Huneyn Vadisine Özlem) -----	200
103) Kaside / Vâfir Bahri (Sibeveyhi ve el-Kitâb) -----	201
104) Kaside / Vâfir Bahri (Gazel) -----	201
105) Kaside / Vâfir Bahri (Fahrulmeâlî'ye Methiye) -----	202
106) Kaside / Vâfir Bahri (Gazel) -----	204
107) Kaside / Vâfir Bahri (Serzeniş)-----	204
108) Kaside / Kâmil Bahri (Mekke Sevgisi)-----	204
109) Kaside / Kâmil Bahri (İhtiyarlık-Zühhd) -----	207
110) Kaside / Kâmil Bahri (Nizâmülmülk'ün oğlu Ubeydullah'a Methiye)-----	208
111) Kaside / Kâmil Bahri (Bir Kaside Şairi için Methiye) -----	210
112) Kaside / Kâmil Bahri (Methiye)-----	210
113) Kaside / Kâmil Bahri (Fahrulmeâlî'ye Methiye) -----	211
114) Kaside / Kâmil Bahri (Methiye)-----	213
115) Kaside / Kâmil Bahri (Mersiye) -----	216
116) Kaside / Kâmil Bahri (Mersiye-Taziye) -----	217
117) Kaside / Kâmil Bahri (Kâinatı Tefekkür)-----	219
118) Kaside / Kâmil Bahri (Hikmet) -----	219
119) Kaside / Kâmil Bahri (Nasihât) -----	220
120) Kaside / Kâmil Bahri (Hocası Ebû Mudarr ed-Dabbî'ye Methiye) -----	220
121) Kaside / Kâmil Bahri (Gazel) -----	220
122) Kaside / Kâmil Bahri (Kutlama) -----	221
123) Kaside / Recez Bahri (Nasihât/Sakal Hakkında)-----	222
124) Kaside / Recez Bahri (Zahîrulmülk'e Methiye) -----	222
125) Kaside / Recez Bahri (Gazel)-----	224
126) Kaside / Tavîl Bahri (Fahru'l-Ferikayn Ahmed eş-Şarîi'ye Methiye) -----	225
127) Kaside / Tavîl Bahri (Fahru'l-Ferikayn'e Methiye)-----	228
128) Kaside / Tavîl Bahri (Mersiye) -----	229
129) Kaside / Tavîl Bahri (Methiye ve Kınama)-----	229
130) Kaside / Tavîl Bahri (Mekke Sevgisi) -----	230
131) Kaside / Tavîl Bahri (Safîyyülmülûk Muhammed b. Arslan'a Methiye)-----	230
132) Kaside / Tavîl Bahri (Zahîrulmülk'e Methiye)-----	236
133) Kaside / Basît Bahri (Methiye)-----	241
134) Kaside / Tavîl Bahri (Methiye ve Kutlama)-----	241

135) Kaside / Tavîl Bahri (Hocası Ebû Mudarr'a Mersiye)-----	245
136) Kaside / Serî' Bahri (Gazel) -----	249
137) Kaside / Serî' Bahri (Îtâb-Azarlama) -----	249
138) Kaside / Serî' Bahri (Mersiye ve Taziye)-----	250
139) Kaside / Hafif Bahri (Mukaddes Mekânlara Özlem) -----	251
140) Kaside / Hafif Bahri (Methiye ve Kutlama) -----	252
141) Kaside / Mütেকârib Bahri (Serzeniş-Şekvâ)-----	254
142) Kaside / Mütেকârib Bahri (Hiciv) -----	254
143) Kaside / Mütেকârib Bahri (Methiye) -----	254
144) Kaside / Tavîl Bahri (Hocası Ebû Mudarr'a Methiye) -----	256
145) Kaside / Basît Bahri (Mersiye-Taziye) -----	256
146) Kaside / Basît Bahri (Fahru'l-Ferîkayn'e Methiye)-----	258
147) Kaside / Tavîl Bahri (Yolculukları/Fahr) -----	258
148) Kaside / Tavîl Bahri (Şerafulmülk'e Methiye)-----	258
149) 268. KASİDE Serî' Bahri (Nasihat)-----	261
SÎN (س) KÂFİYESİ -----	262
150) Kaside / Tavîl Bahri (Arapları Şuûbiyyeye Karşı Müdafa)-----	262
151) Kaside / Basît Bahri (Fahr-Eserleriyle Övünme)-----	265
152) Kaside / Kâmil Bahri (Methiye)-----	265
153) Kaside / Kâmil Bahri (Safiyülmülük'e Methiye ve Kutlama) -----	265
154) Kaside / Tavîl Bahri (Muhammed b. Arslan için Mersiye) -----	268
155) Kaside / Tavîl Bahri (Serzeniş-Şekvâ) -----	269
156) Kaside / Basît Bahri (Methiye-Îtâb (azarlama)-----	269
157) Kaside / Basît Bahri (Mersiye-Taziye) -----	271
158) Kaside / Tavîl Bahri (Hocası Ebû Mudarr'a Methiye) -----	272
159) Kaside / Mütেকârib Bahri (Öğrencisi Kerdes b. Müzeyne'ye Veda)-----	273
160) Kaside / Serî' Bahri (Mersiye)-----	273
ŞÎN (ش) KÂFİYESİ (47 BEYÎT) -----	275
161) Kaside / Tavîl Bahri (Mersiye) -----	275
SÂD (ص) KÂFİYESİ (62 BEYÎT) -----	279
162) Kaside / Tavîl Bahri (Hz. Peygambere Methiye) -----	279
163) Kaside / Serî' Bahri (Fahr-Övünme) -----	283
DÂD (ض) KÂFİYESİ (55 BEYÎT) -----	284
164) Kaside / Tavîl Bahri (Mekke Sevgisi ve Mersiye) -----	284
165) Kaside / Vâfir bahri (Sivrisinek Tasviri) -----	284
166) Kaside / Kâmil Bahri (Teşekkür-Methiye) -----	285
167) Kaside / Tavîl Bahri (Şâriû Ailesine Methiye) -----	285
168) Kaside / Münserih Bahri (İzzet-i Nefsi-Gururu) -----	286
169) Kaside / Tavîl Bahri (Abdullah'a Methiye)-----	286
TÂ (ط) KÂFİYESİ (22 BEYÎT) -----	288
170) Kaside / Basît Bahri (Ubeydullah, Hocası Ebû Mudarr ed-Dabbî'ye Methiye)288	

AYN (ع) KÂFİYESİ (279 BEYİT) -----	290
171) Kaside / Vâfir Bahri (İbn Vahhâs'a Methiye) -----	290
172) Kaside / Kâmil Bahri (Methiye)-----	294
173) Kaside / Kâmil Bahri (Mecdülmülk için Mersiye)-----	295
174) Kaside / Tavîl Bahri (Methiye)-----	297
175) Kaside / Tavîl Bahri (Methiye)-----	297
176) Kaside / Basît Bahri (İbn Sem'ân'a Mersiye) -----	298
177) Kaside / Basît Bahri (Babasına Mersiye)-----	299
178) Kaside / Hafif Bahri (Ebû'l-Mekârim'e Methiye)-----	302
179) Kaside / Hafif Bahri (Methiye) -----	304
180) Kaside / Hafif Bahri (Ebû Sa'd Şerafulmülk'e Methiye)-----	307
181) Kaside / Hafif Bahri (Öğrencisi Kerdes'e Merhameti) -----	307
182) Kaside / Tavîl Bahri (Serzeniş-Şekva)-----	309
ĞAYN (غ) KÂFİYESİ (8 BEYİT) -----	310
183) Kaside / Tavîl Bahri (Öğrencisi Muvaffak Ahmed'e Methiye)-----	310
FE (ف) KÂFİYESİ -----	311
184) Kaside / Kâmil Bahri (İbn Vahhâs'a Methiye ve Mekke Sevgisi) -----	311
185) Kaside / Kâmil Bahri (Methiye)-----	312
186) Kaside / Kâmil Bahri (Fahr-Övünme/Keşşâf) -----	313
187) Kaside / Recez Bahri (Methiye) -----	317
188) Kaside / Tavîl Bahri (Hiciv) -----	320
189) Kaside / Tavîl Bahri (Fahr-Övünme)-----	320
190) Kaside / Medîd Bahri (Ubeydullah'a Methiye) -----	330
191) Kaside / Hafif Bahri (Sikatüddevle'ye Methiye) -----	330
192) Kaside / Kâmil Bahri (Nasihât) -----	331
193) Kaside / Kâmil Bahri (Yusuf için Mersiye)-----	331
194) Kaside / Kâmil Bahri (Ehli Sünnet Eleştirisi) -----	332
195) Kaside / Münserih (Hikmet)-----	332
KÂF (ك) KÂFİYESİ -----	333
196) Kaside / Tavîl Bahri (İbn Vahhâs'a Methiye)-----	333
197) Kaside / Kâmil Bahri (Müeyyidülmülk'e Methiye)-----	336
198) Kaside / Kâmil Bahri (Harzemşah Muhammed b. Anuştekin'e Methiye)-----	338
199) Kaside / Kâmil Bahri (Mersiye) -----	341
200) Kaside / Kâmil Bahri (Kabir Tasviri)-----	341
201) Kaside / Kâmil Bahri (İbn Vahhâs'a Methiye) -----	341
202) Kaside / Tavîl Bahri (Ahmed eş-Şâri'ye Mersiye) -----	342
203) Kaside / Tavîl Bahri (İmâm el-Mağribî'ye Methiye) -----	344
204) Kaside / Tavîl Bahri (Ayrılık Acısı) -----	344
205) Kaside / Tavîl Bahri (Ubeydullah'a Mersiye) -----	344
206) Kaside / Basît Bahri (İbn İshâk'a (Nizâmülmülk) Özlem) -----	346
207) Kaside / Basît Bahri (Selçuklu Sultanı Melikşah'a Mersiye)-----	348

208) Kaside / Tavîl Bahri (Sikatülmülk'e Methiye) -----	350
209) Kaside / Tavîl Bahri (Hocası Ebû Mudarr'a Methiye) -----	352
210) Kaside / Serî' Bahri (Şemsülmülk'e Methiye) -----	355
211) Kaside / Hafîf Bahri (Mekke Sevgisi) -----	357
212) Kaside / Mütেকârib Bahri (Mersiye)-----	358
213) Kaside / Vâfir Bahri (Ubeydullah'a Methiye) -----	359
KEF (ك) KÂFİYESİ (233 BEYİT) -----	360
214) Kaside / Tavîl Bahri (Hz. Peygamber'e Methiye) -----	360
215) Kaside / Tavîl Bahri (Nizamülmülk'ün oğlu Fahrülmülk'e Methiye) -----	363
216) Kaside / Kâmil Bahri (Fahrulmeâli Abdullah'a Methiye)-----	365
217) Kaside / Kâmil Bahri (Şemsü'l-Eimme'ye Methiye) -----	368
218) Kaside / Recez Bahri (Rahmet Tepesine Özlem)-----	368
219) Kaside / Tavîl Bahri (Mekke Sevgisi) -----	368
220) Kaside / Basît Bahri (Müeyyidülmülk'e Methiye)-----	369
221) Kaside / Serî' Bahri (Münteccebülmülük'e Methiye)-----	369
222) Kaside / Recez Bahri (Şerafulmülk'e Methiye)-----	371
223) Kaside / Münserih Bahri (Mersiye ve Taziye) -----	372
224) Kaside / Hafîf Bahri (Tâcülmülük'e Methiye) -----	374
225) Kaside / Recez Bahri (Mekke Sevgisi)-----	375
LÂM (ل) KÂFİYESİ -----	376
226) Kaside / Tavîl Bahri (Razıyyülmülük'e Methiye ve Azarlama) -----	376
227) Kaside / Tavîl Bahri (Serzeniş, Şikâyet) -----	376
228) Kaside / Vâfir Bahri (Methiye)-----	379
229) Kaside / Vâfir Bahri (Mersiye ve Taziye) -----	379
230) Kaside / Kâmil Bahri (İbn Fadl'a Methiye) -----	380
231) Kaside / Kâmil Bahri (Çok Methiye Yazması Hakkında) -----	382
232) Kaside / Kâmil Bahri (Ebu'l-Mehâsin Abdülcelil ed-Dehistânî'ye Methiye) -	382
233) Kaside / Kâmil Bahri (Babası için Af Talebi) -----	384
234) Kaside / Tavîl Bahri (Ubeydullah'a Serzeniş) -----	384
235) Kaside / Tavîl Bahri (Sirâcüddin'e Kutlama)-----	385
236) Kaside / Tavîl Bahri (Serzeniş ve Nasihat)-----	386
237) Kaside / Tavîl Bahri (Kardeşlik ve Özlem) -----	386
238) Kaside / Tavîl Bahri (Serzeniş-Şekvâ) -----	386
239) Kaside / Basît Bahri (Nebeviyye-Hz. Peygamber'e Methiye) -----	387
240) Kaside / Basît Bahri (Şemsülmülük'e Methiye) -----	389
241) Kaside / Basît Bahri (Dayısına Mersiye)-----	391
242) Kaside / Tavîl Bahri (Abdullah'a Methiye) -----	392
243) Kaside / Serî' Bahri (Zahîrülülük'e Methiye)-----	393
244) Kaside / Serî' Bahri (Methiye) -----	393
245) Kaside / Münserih Bahri (Fahru'l-Ferîkayn Ahmed eş-Şârî'ye Methiye)----	394
246) Kaside / Münserih Bahri (Karşılama) -----	397

247) Kaside / Hafif Bahri (Methiye) -----	398
248) Kaside / Hafif Bahri (Şerafulmülk'e Methiye) -----	399
249) Kaside / Hafif Bahri (Ebû'l-Fadl'a Methiye) -----	401
250) Kaside / Hafif Bahri (Fahr-Şekvâ-Nasihât)-----	401
251) Kaside / Mütেকârib Bahri (Methiye ve Teşekkür)-----	403
MÎM (م) KÂFİYESİ -----	404
252) Kaside / Tavîl Bahri (Sadruddin Muhammed'e Methiye) -----	404
253) Kaside / Tavîl Bahri (Mücîruddevle el-Erdistânî'ye Methiye) -----	406
254) Kaside / Vâfir Bahri (Methiye-Kutlama) -----	409
255) Kaside / Kâmil Bahri (Kutlama) -----	411
256) Kaside / Kâmil Bahri (Fahr-Övünme)-----	411
257) Kaside / Kâmil Bahri (Ubeydullah'ı Oğlunun Sünneti İçin Kutlama)-----	411
258) Kaside / Kâmil Bahri (Hikmet) -----	412
259) Kaside / Kâmil Bahri (Tevbe) -----	412
260) Kaside / Tavîl Bahri (Abdullah'a Mersiye)-----	413
261) Kaside / Tavîl Bahri (Kutlama) -----	413
262) Kaside / Basît Bahri (Kutbuddin Muhammed b. Anuştekin'e Methiye) ----	413
263) Kaside / Basît bahri (Amîdü'l-Hazrateyn'e Methiye)-----	415
264) Kaside / Basît Bahri (Methiye)-----	415
265) Kaside / Tavîl Bahri (Hocası Ebû Mudarr'a Mersiye)-----	416
266) Kaside / Münserih Bahri (Fahrulmeâlî'ye Methiye)-----	416
267) Kaside / Münserih Bahri (Methiye-Teşekkür)-----	419
268) Kaside / Münserih Bahri (Methiye) -----	420
269) Kaside / Kâmil Bahri (Sadâkat Arkadaşlık) -----	420
NÛN (ن) KÂFİYESİ (189 BEYİT) -----	421
270) Kaside / Tavîl Bahri (İbn Vahhâs'a Methiye) -----	421
271) Kaside / Tavîl Bahri (İbn Vahhâs'a Methiye) -----	421
272) Kaside / Vâfir Bahri (Fahr-Övünme)-----	422
273) Kaside / Kâmil Bahri (Şemsüddin'e Methiye) -----	422
274) Kaside / Kâmil Bahri (Methiye)-----	424
275) Kaside / Kâmil Bahri (Hikmet-Tasavvuf) -----	425
276) Kaside / Kâmil Bahri (Çalışmaya Teşvik) -----	425
277) Kaside / Remel Bahri (Cennet Arzusu)-----	425
278) Kaside / Tavîl Bahri (Tehdit) -----	426
279) Kaside / Tavîl Bahri (Ubeydullah'a Methiye) -----	426
280) Kaside / Basît Bahri (Ebû'l-Fadl Muhammed b. Ebî'l-Kâsım el-Bakkâl'a Methiye) -----	426
281) Kaside / Basît Bahri (Ubeydullah'ın Harezm'e Gelişi) -----	427
282) Kaside / Basît Bahri (Bahâuddevle için Methiye) -----	428
283) Kaside / Basît Bahri (Sadruddin'e Methiye)-----	428
284) Kaside / Basît Bahri (Hasnâbâzî'ye Methiye) -----	428

285) Kaside / Tavîl Bahri (Hocası Ebû Mudarr'a Mersiye)-----	429
286) Kaside / Münserih Bahri (Şerafulmülk'e Methiye)-----	429
287) Kaside / Münserih Bahri (İbn Vahhâs'a Özlem)-----	431
288) Kaside / Mudâri' Bahri (Hiciv)-----	431
289) Kaside / Mütেকârib Bahri (Müciruddevle'ye Methiye)-----	431
290) Kaside / Basît Bahri (Dayısına Mersiye)-----	433
291) Kaside / Mütেকârib Bahri (Haricileri Hiciv)-----	433
292) Kaside / (Fahr-Övünme)-----	433
293) Kaside / Serî' Bahri (Bir Yolculuğuna Dair)-----	433
VÂV (و) KÂFİYESİ -----	434
294) Kaside / Tavîl Bahri (Ebu'l-Fadl'a Methiye)-----	434
295) Kaside / Serî' Bahri (Fahr-Övünme)-----	434
HÂ (ه) KÂFİYESİ (155 BEYİT) -----	435
296) Kaside / Kâmil Bahri (Muhammed b. Anuştekin'e Methiye)-----	435
297) Kaside / Kâmil Bahri (Abdullah'a Methiye)-----	435
298) Kaside / Kâmil Bahri (Gazel)-----	437
299) Kaside / Mütেকârib Bahri (Harzemşah, Harezmlilik'ine Methiye)-----	437
LÂM-ELİF (ل) KÂFİYESİ (9 BEYİT) -----	440
300) Kaside / Kâmil Bahri (İbn Nâsîn el-Yemânî'ye Methiye)-----	440
301) Kaside / Mütেকârib Bahri KASİDE (Fahr-Övünme)-----	440
YÂ (ي) KÂFİYESİ -----	441
302) Kaside / Vâfir Bahri (İbn Vahhâs'a Methiye)-----	441
303) Kaside / Vâfir Bahri (Methiye Zû's-Saadât için)-----	442
304) Kaside / Vâfir Bahri (Sirâcuddîn'e Methiye)-----	446
305) Kaside / Kâmil Bahri (İbn Vahhâs'a Methiye)-----	447
306) Kaside / Recez Bahri (Harezmlilik Tasviri)-----	448
307) Kaside / Recez Bahri (Amraveyh'in Uykusu)-----	448
308) Kaside / Remel Bahri (Murtaza'ya Methiye)-----	448
309) Kaside / Tavîl Bahri (Âmiroğulları'na Methiye)-----	450
310) Kaside / Serî' Bahri (İtâb-Azarlama)-----	451
311) Kaside / Tavîl Bahri (Methiye)-----	452
312) Kaside / Remel Bahri (Harezmlilik Tasviri)-----	452
DİVANDA BULUNMAYAN VE ZEMAŞERİ'YE ATFEDİLEN ŞİİRLERİ -453	
DD 1. Kaside (Kâmil Bahri/Hikmet)-----	453
DD 2. Kaside (Tavîl Bahri/Kendisinden Bahsettiği Şiir)-----	453
DD 3. Kaside (Tavîl Bahri/Fahr-Övünme)-----	453
DD 4. Kaside (Tavîl Bahri/Zühhd ve Takva)-----	454
DD 5. Kaside (Serî' Bahri/ Methiye /Harîrî ve onun Makâmât adlı eserine Dair)-454	454
DD 6. Kaside (Basît Bahri/ Zühhd ve Takva)-----	454
DD 7. Kaside (Recez Bahri/Nasihât)-----	454

DD 8. Kaside (Tavîl Bahri/ Nasihat) -----	455
DD 9. Kaside (Münserih Bahri /Nasihat) -----	455
DD 10. Kaside (Kamil Bahri/Methiye)-----	456
DD 11. Kaside (Serî Bahri/Tasavvuf)-----	456
DD 12. Kaside (Kamil Bahri / Gazel) -----	456
DD 13. Kaside (Tavîl Bahri/Fahr-Övünme)-----	457
DD 14. Kaside (Basît Bahri/ Tefsiri Keşşâf'a Övgü) -----	457
DD 15. Kaside (Vâfir Bahri/ Serzeniş-Şekvâ) -----	457
DD 16. Kaside (Kamil Bahri /İlim Sevgisi)-----	458
DD 17. Kaside (Basît Bahri/ Nasihat)-----	458
DD 18. Kaside (Tavîl Bahri/Serzeniş-Şekvâ) -----	458
DD 19. Kaside (Tavîl Bahri/Gazel) -----	459
DD 20. Kaside (Remel Bahri/ İmam Gazâlî'ye Tâhâ Suresi 5. Ayetle İlgili Cevap) -	459
DD 21. Kaside (Vâfir Bahri/ Hikmet) -----	460
DD 22. Kaside (Kamil Bahri / Tevbe) -----	460
DD 23. Kaside (Tavîl Bahri / Gazel) -----	461
DD 24. Kaside (Müterkârib Bahri/ Zühd ve Takva) -----	462
DD 25. Kaside (Tavîl Bahri/ Mezhebi Hakkında)-----	462
DD 26. Kaside (Kamil Bahri/İlim Hakkında) -----	463
DD 27. Kaside (Basît Bahri/Zühd ve Takva) -----	463
DD 28. Kaside (Kamil Bahri/ Gazel) -----	464
DD 29. Kaside (Basît Bahri/Mücün/Zevk-Eğlence) -----	464
DD 30. Kaside (Münserih Bahri/Zühd ve Takva) -----	465
DD 31. Kaside (Serî Bahri) -----	465
DD 32. Kaside (Tavîl Bahri/Zühd ve Takva) -----	465
DD 33. Kaside (Müterkârib Bahri/ Hastalığı Hakkında) -----	466
DD 34. Kaside (Vâfir Bahri/Zühd ve Takva) -----	466
DD 35. Kaside (Tavîl Bahri/Gazel) -----	466
DD 36. Kaside (Hafîf Bahri/ Hz. Peygamber ve Hz. Ali sevgisi) -----	467
KAYNAKÇA -----	469
KONU İNDEKSİ (فهرس الموضوعات) -----	477
KELİME DİZİNİ (فهرس الأعلام) -----	483
ZEMAHŞERÎ DİVANİ ORİJİNAL METİN -----	491

ÖN SÖZ

İnsanlık tarihinde, kadim zamanlardan günümüze dek varlığını muhafaza edebilmiş nadir milletlerden biri olan Türkler, yaşadıkları her dönem ve coğrafyaya mühürlerini vurmuş, kimlik ve karakterlerini nakış nakış işlemiş ve büyük medeniyetler inşa etmişlerdir. İlim ve sanatı medeniyetin temel unsurları olarak kabul eden ve bu alanlarda her daim abide şahsiyetler yetiştiren Türkler, edebiyat alanında da varlıklarını yoğun bir şekilde hissettirmişlerdir. Kendi edebiyatları dışında aynı coğrafyayı paylaştıkları, ortak kültür ve değerlere sahip olduğumuz Arap Edebiyatına da ciddi katkılar sağlamışlardır.

Özellikle Arap Edebiyat Tarihinde IV. Abbasî Dönemi olarak kabul edilen ve 447/1055 tarihinde Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey'in Hilafet'in merkezi konumundaki Bağdat'a görkemli girişiyile başlayan, sosyal ve siyasi anlamda büyük değişim ve dönüşümlerin yaşandığı ve Abbâsi Hilafetinin en uzun dönemi olan bu zaman diliminde Selçuklu Ailesi önderliğinde, kalem ve kılıçlarıyla İslam Dini ve medeniyetine büyük hizmetler veren Türkler, oldukça karışık bir siyasi yapıya sahip olan Buhârâ, Merv, Harezmi, Semerkant, Faryâb, Beykent, Kaşgar, Herât ve Merâğa gibi önemli yerleşim merkezlerinde huzur ve sükûnu temin ettikten sonra bu bölgeleri birer kültür merkezi, ilim, irfan ve sanat yuvası haline getirmişlerdir. İlmin ve sanatın her türüne önem ve değer veren Türk Sultan ve Emirlerinin himaye ve destekleriyle gelişen ve gelişen bu beldelerde, medreseler, camiler, ribatlar inşa edilmiş, ilim erbâbı ve sanatkârlar eşsiz eserler vücuda getirmişlerdir. Birçok âlim, bilge, sanatkâr ve edibin neşv ü nema bulduğu Mâverâünnehir ve Türkistan bölgelerinde Türk siyasi hâkimiyeti altında yetişen en önemli Türk şahsiyetlerinden birisi de şüphesiz Cârullah ez-Zemahşerî'dir.

Harezmi'nin büyük bir kasabası olan Zemahşer'de bir Türk ailenin evladı olarak dünyaya gelen Zemahşerî, gerek İslâmî ilimlerde gerekse Arap dili ve edebiyatı alanlarında, etkileri günümüze kadar devam eden ve bazı konularda henüz aşılammış türden devasa eserler kaleme almış, itikadî, fikhî, nahvî ve edebî disiplinlerdeki görüşleriyle çağına damgasını vurmuş, hem kendi döneminde hem de sonraki dönemlerde ilim erbabının yolunu aydınlatmış, özellikle de şiirlerini topladığı divanıyla şiir ve belagatte temeyyüz ettiğini

göstermiştir. Kendisi her ne kadar bazı şiiirlerinde Harezmlî'e sitemli sözler sarfetse de orayı çok sevdiği, öz vatanı olarak gördüğü ve sahip olduğu hasletleri oralardaki kültürel atmosfere ve aldığı eğitime bağladığı açıkça görülmektedir.

*"Benim doğduğum yer Harezmlî'nin köylerinden biridir. Benim dilim bu köyde gelişti, burada (aldığım eğitim ve yaşadıklarım)la) mükemmelleşti, güzelleşti."*¹

Daha çocuk denilebilecek yaşlarda hocası Ebû Mudarr ed-Dabbî (ö.508/1115) tarafından kabiliyetleri keşfedilen ve devrin azametli Selçuklu Veziri Nizâmülmülk'ün (ö.485/1092) huzuruna çıkan Zemaşerî, babasının hapsedilmesi, ayağının bir sebeple kesilmesi ve tahta bacakla yaşamak zorunda kalması, fakirlik gibi başına gelen tüm olumsuzluklara rağmen ilim merkezlerine seyahatler yaparak ve oralardaki alanlarında ün yapmış hocalardan dersler alarak başta tefsir, hadis, fıkıh ve kelam gibi İslamî ilimler olmak üzere, Arap Dili, sarf ve nahiv, aruz, belagat ve edebiyat alanlarında parmakla gösterilen ve görüşlerine itibar edilen biri haline gelmiş, kendi ifadesiyle gittiği her yerde el üstünde tutulan bir ilim adamı olmuştur.² İffet, sadakat, vefa ve tevazuyla yoğrulmuş karakteri onun, güzel ahlak esasına dayanan bir hayat anlayışına sahip olmasını sağlamış, yazdığı tüm eserlere de bu anlayışını yansıtmıştır.

Zemaşerî'nin Mekke'de ikameti esnasında biraraya getirip kitaplaştırdığı ve onun şiiirlerinden oluşan divanı, onun sadece şiiirlerini değil, hayatına dair birçok bilgiyi de ihtiva etmektedir. Çocukluğundan itibaren hayat hikâyesini, başına gelen bela ve musibetleri, acı ve tatlı hadiseleri, ideallerini, değerlerini, sevinçlerini ve hüznlerini, aşklarını ve ayrılıklarını, zühd ve takvasını, uğradığı haksızlıklar ve zulümler karşısında isyanlarını, haykırışlarını ve şikâyetlerini en samimi ve kalbî ifadelerle ve belîğ lafızlarla yazıya döktüğü divanı, onun hayatını resmeden bir kitap mahiyetindedir. Divanında, tefsirci, hadisçi, fıkıhçı, kelamcı Zemaşerî'nin ötesinde, fakir ama haysiyetli ve mütegayin ailesi, hayatın zorluklarına karşı verdiği mücadelesi, gençliğindeki hürs ve hırçınlığı, yaşlılığında dingin ve zahit kişiliği ile sıradan bir insan olan Zemaşerî'yi görmek mümkündür. Özellikle de tüm kasideler gözden geçi-

¹ Abdüssettâr Dayf, *Divânü'z-Zemaşerî* (Kahire: Müessesetu'l-Muhtar,2004), 69.

² Dayf, *Divânü'z-Zemaşerî*, 215, 71-78. Beyitler arası; Fâtıma Yusuf el-Huyemî, *Divânü Cârillâh ez-Zemaşerî* (Beyrut: Dâru Sâdır, 1429/2008), 376

rildikten sonra Zemahşerî'nin şahsi özellikleri, ailesi, karakter ve ahlakı, meselelere ve insanlığa bakışı, kısaca onun kendi ifadelerinde, kendine dair, hayatına, çevresine ve içinde yaşadığı topluma dair her şeyi bulmak imkân dâhilindedir.

Adını İslam tarihine altın harflerle yazdırmış büyük Türk âlimi Zemahşerî, atalarından miras aldığı iffet, sadakat, vefa ve güzel ahlakı, hayat anlayışının temel taşları haline getirmiş, akl-ı selimi tek mürşit edinmiş, Kur'an-ı Kerim ve sahih Sünnete sınıksız sarılarak, en büyük hedefi olan ilmî tekâmüle böylece vasıl olmuştur. Divanının neredeyse yarısını teşkil eden methiyelerine bakıldığında görülecektir ki bu methiyelerin büyük çoğunluğu, yolundan gittiği, Sünnetine kalpten bağlı olduğu ve kendisine en sevgili olan ve daima şefaata sığındığı Hz. Peygamber içindir. Yaşadığı hiçbir olumsuzluk, karşısına çıkan hiçbir engel onu ilim ve irfan sevgisinden uzaklaştırmamıştır. Nerede olursa olsun her anını ilim tahsili ve evlatları yerine koyduğu öğrencilerine dersler vererek geçiren Zemahşerî, tefsir, hadis, nahiv, belagat konularında eşsiz eserler telif etmiş, bu eserleriyle de daima iftihar etmiştir. Onun devasa eseri *Keşşâf* günümüze kadar aşılabilmiş değilken, nahve dair kaleme aldığı *el-Mufassal* ise kimilerine göre bu alanda yazılan en değerli eser, kimilerine göre ise Sibeveyhi'nin *el-Kitab* adlı eserinden sonra en kapsamlı ve faydalı eser olarak kabul görmüştür. İlim uğruna İslam coğrafyasında ayak basmadık yer bırakmayan Zemahşerî, Harezmi başta olmak üzere, Buhârâ, Horasan, Merv, Semerkant, İsfahan, Bağdat, Şam, Yemen, Mekke ve Medine gibi önemli şehir merkezlerine farklı zamanlarda defaten yolculuklar yapmış, böylece ufkunu genişletmiş, bilgi dağarcığını zenginleştirmiştir. İlmî seviyesi o kadar yüksektir ki gerek İslamî ilimlerde gerekse Arap dili ve belagati alanında sözü senet kabul edilmiş, adı, *Fahr-u Harezmi*, *Feridu Asrihi*, *İmâmu Asrihi*, *Seyfu'l-Belâğa*, *Doğunun güneşi* ve daha birçok lakap ve ünvanla birlikte anılır olmuştur. Öyle ki divanında kendisini ilmin ve ilim taliplerinin Ka'besi olarak tanımlamıştır.³ Kibirden nefret eden, kibirli insanın en bahtsız insan olduğunu, şan ve şerefin kibirle aynı yerde olamayacağını defalarca dizelerinde dile getiren Zemahşerî, tevazuyu ise seciyesi olarak ilan ve itiraf etmiş, mütevazı insanın toplumdaki en yüce makama sahip olduğunu şiirlerinde ifade etmiştir.

³ Dayf, *Divânü'z-Zemahşerî*, 152; el-Huyemî, *Divânü Cârillâh ez-Zemahşerî*, 58.

İzzet-i nefis sahibi olduğu her sözünde aşikâr olan Zemahşerî, ömrü boyunca aklını kendisine rehber edinmiş, doğru bildiği yoldan hiçbir menfaat uğruna vazgeçmemiştir. Çevresinde cereyan eden birçok olumsuzluk ve ahlak dışı hadise onun şeref ve haysiyetini korumasına engel olamamış, temiz ve şâibeden uzak kalmayı başarmıştır. Biyografi eserlerinde “İsâmî (عصامي)” yani kendi kendini yetiştirmiş, aristokrat olmayan olarak değerlendirilen şair, atalarından miras olarak aldığı ifade ettiği iffet ve izzetle daima iftihar etmiştir.

Unutulmamalıdır ki toplumların kültürel kimliklerinin teşekkülünde o toplumu oluşturan bireylerin zihnî, fikrî faaliyetlerinin, bilgi ve tecrübelerinin değer ve önemi büyüktür. Bu fikri faaliyetlerin, bilgi tecrübelerin gerçekleşmesi ve hayata geçmesi ise aklın kullanılmasına bağlı olarak ortaya çıkan entelektüel zemine ve atmosfere ihtiyaç duyar. Bugünün insanına böyle bir zemin oluşturmada ilham verecek, ışık tutacak, onların varlıklarını devam ettirebilmelerini, kültür ve kimliklerini koruyabilmelerini sağlayacak en önemli faktör ise toplumsal hafıza da diyebileceğimiz tarihi mirasa ne kadar sahip çıktıkları, bu mirası kabul edip hayatlarına ne kadar yansıtıktıklarıyla doğrudan bağlantılıdır. Ayrıca bu tarihi mirasın teşekkülünde, bilgi, tecrübe ve en önemlisi kültürel kimliğin oluşumunda aramızdaki seçkin şahsiyetlerin, ilim ve irfan ehlinin rolü inkâr edilemez. İşte bizim tarihimizin ve kültürümüzün bize miras bıraktığı, aynı zamanda tarihimizi ve kültürümüzü inşa eden en seçkin değerlerden biri de Zemahşerî’dir.

Asırlar öncesinden bizlere seslenen, hayatı, kişiliği, mücadelesi ve birbirinden nadide eserleriyle İslam kültür ve medeniyetinin en önemli karakterlerinden böyle abide bir şahsiyeti tanımak, tanışmak bizlere mutluluk ve büyük bir haz vermektedir. Özellikle yaşadığımız bu zorlu süreçlerde, adalet, hürriyet, liyakat gibi İslam’ın evrensel değerlerinden, ahlak ve felsefesinden uzaklaşıldığı, bidat ve hurafelerle örülmüş, şekilci gerçek dışı bir din anlayışının hâkim olduğu, Allah’ın en büyük lütfu olan akıl ve mantığın devre dışı bırakıldığı bu dönemlerde, Zemahşerî gibi karakterlerin varlığını, yaşamışlığını bilmek bile bizlere umut, azim ve şevk aşılamaktadır. Hayatını ilim ve irfana adayan, hak ve adalet mücadelesi veren, ahlak ve izzet-i nefis sahibi insanlara yalnız olmadıklarını, ısrarla ve kararlılıkla sahip çıktıkları değerlerin, bu uğurda sarfettikleri gayret ve çabanın boşuna ve anlamsız olmadığını hatırlatmakta, yaşadıkları ve katlanmak zorunda kaldıkları meşakkatlerin ağır

yükünü hafifletmekte, çektikleri acıların, uğradıkları haksızlıkların bir anlam ve değer kazanmasını sağlamaktadır. Yine bu şahsiyetler öğrenmenin okumanın ve yazmanın, hak ve adalet, izzet ve şeref uğruna çaba sarfetmenin, zorluklar ve baskılar karşısında geri adım atmamanın, hiçbir menfaat için hakkaniyetten taviz vermemenin, değeri konusunda bizlere rol model olmaktadır.

İşte bu çalışmanın temel amacı da gerek Türk ilim dünyası ve akademik çevrelerde gerekse İslam coğrafyasında müfessirliği ve Mu'tezili oluşu dışında çok da tanınmayan bu büyük Türk âliminin şairliğini ve bu vesileyle bilinmeyen yönlerini ortaya çıkarmak, günümüzden dokuz asır önce yaşamış bu abide şahsiyeti örnek olması babından yeni nesillerin anlayış ve idraklerine arz etmektir.

Hüseyin AVCI